

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Leigh Bardugo
NINTH HOUSE

Copyright © 2019 by Leigh Bardugo
All rights reserved.

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04782-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DEVETA KUĆA

LI BARDUGO

Preveo Vladimir Nikolić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

*Za Hedvig, Nimu, Em i Les –
hvala vam na mnogim spasenjima.*

Ay una moza y una moza / que nonse espanta de la muerte
Porque tiene padre y madre / y sus doge hermanos cazados.
Caza de tre tabacades / y un cortijo enladriado.
En medio de aquel cortijo / havia un mansanale
que da mansanas de amores / en vierno y en verano.
Adentro de aquel cortijo / siete grutas hay fraguada.
En cada gruta y gruta / ay echado cadenado...
El huerco que fue ligero / se entró por el cadenado.

– *La Moza y El Huerco*

Postoji jedna devojka, koja se ne plaši smrti
jer ima oca i majku i dvanaest braće lovaca.
Dom na tri sprata i salaš i ambar.
Nasred tog salaša stablo jabuke koje rađa
jabuke ljubavi i zimi i leti.
Na tom salašu ima sedam pećina.
A svih sedam pećina bilo je pod ključem...
Smrt je bila lakonoga i provukla se kroz ključaonicu.

– *Smrt i devojka*, sefardska balada

Prolog

Rano proleće

Dok je Aleks uspela da ukloni fleke od krvi sa svog dobrog vunenog kaputa, već je bilo pretoplo da ga obuče. Proleće je došlo nevoljno; bledoplava jutra nisu uspela da se prodube, pretvorivši se umesto toga u vlažna i mrzovoljna popodneva, a tvrdoglavi mraz oivičavao je drum u visokim i prljavim pufnicama. Ali negde sredinom marta delovi travnjaka između popločanih staza Starog kampusa počeli su da se oslobađaju snega, izbijajući mokri, crni, i sa busenovima ućebane trave, a ona je sedela na sedištu kraj prozora u jednoj od soba skrivenih na potkrovlju kuće u Ulici Jork broj 268 i čitala pamflet *Uslovi za prijem kandidata u kuću Leta*.

Čula je otkucavanje sata na polici iznad kamina i zvonjavu zvonceta na vratima dok su mušterije ulazile u prodavnicu odeće ispod i izlazile iz nje. Članovi kuće Leta su tajne sobe iznad prodavnice od milošte zvali Čumez, a poslovni prostor ispod njih u različitim vremenima bio je prodavnica obuće, sportske opreme i celodnevni mini-market sa *Tako Bel* šalterom. Dnevnicu kuće Leta iz tih godina bili su prepuni žalbi na smrad preprženog pasulja i grilovanog luka koji je prodirao kroz pod – sve do 1995, kada je neko začarao Čumez i zadnje stepenište koje je vodilo u uličicu pozadi tako da su uvek mirisali na omekšivač za rublje i karanfilić.

Aleks je pronašla pamflet sa preporukama za kandidate za kuću Leta negde u onim mutnim nedeljama posle incidenta u kući u Ulici Orindž. Od tada je samo jednom proverila svoju elektronsku poštu na starom kompjuteru u Čumezu, videla dugi niz poruka od dekana Sendoua, pa se izlogovala. Pustila je da joj se mobilni telefon isprazni, ignorisala je predavanja, gledala kako se grane zaodevaju lišćem na zglavcima kao žena koja isprobava

prstenje. Pojela je svu hranu iz špajza i zamrzivača – najpre skupocene sireve i pakovanja dimljenog lososa, a potom konzerve pasulja i breskve u sirupu iz kutija obeleženih rečima ZALIHE ZA SLUČAJ NUŽDE. Kada je toga nestalo, agresivno je naručivala da joj dostavljaju hranu, stavljajući sve to na Darlingtonov i dalje aktivni račun. Silazak niz stepenice i povratak u Ćumez bili su dovoljno zamorni da je morala da se odmori pre nego što bi navalila na ručak ili večeru, a ponekad se uopšte nije trudila da jede, već bi samo zaspala na sedištu pokraj prozora ili na podu pored najlonskih kesa i kutija umotanih u foliju. Niko nije dolazio da vidi kako je. Nikog više nije bilo.

Pamflet je bio jeftino odštampan na nekoliko zaheftanih stranica, sa crnobelom fotografijom Tornja Harknes na naslovnoj strani, ispod koje je pisalo *Mi smo pastiri*. Aleks je sumnjala da su osnivači kuće Leta imali Džonija Keša na umu kad su izabrali svoje geslo, ali bi svaki put kad bi videla te reči pomislila na božićne praznike, na ležanje na starom dušeku u Lenovom skvotu u Van Najsu, dok se soba vrti, na podu pored nje leži polupojedena konzerva sosa od brusnice, a Džoni Keš peva: „*We are the shepherds, we walked 'cross the mountains. We left our flocks when the new star appeared.*“* Pomislila je na Lena koji se okreće, zavlaci joj šaku ispod majice i mrmlja na uvo: „To su neki baš posrani pastiri.“

Uslovi za prijem kandidata u kuću Leta nalazili su se na kraju pamfleta i poslednji put su bili ažurirani davne 1962.

*Visoka akademska dostignuća sa naglaskom na istoriji i hemiji.
Poznavanje stranih jezika i aktivno znanje latinskog i grčkog.
Valjano telesno zdravlje i higijena. Poželjni dokazi redovnog fitness režima.
Demonstracija postojanog karaktera sa sklonošću prema diskreciji.
Interesovanje za ezoterično nije poželjno, budući da je to čest indikator „laičke“ naravi.
Trebalo bi da ne pokazuje gadljivost na realnosti ljudskog tela.
MORS VINCIT OMNIA.*

* Mi smo pastiri, hodali smo preko planina. Napustili smo svoja stada kad se pojavila nova zvezda. (Prim. prev.)

Aleks, čije znanje latinskog nije bilo ni blizu aktivnog, potražila je frazu u rečniku: *Smrt sve pobeđuje*. Ali neko je plavom hemijskom olovkom na margini naškrabao *irrumat* preko reči *vincit*, bezmalo izbrisavši original.

Ispod tih preporuka, dodatak je glasio: *Merila za kandidate bila su snižena u dva slučaja: Louela Skota (diploma iz engleskog, 1909) i Sinklera Bela Brejvermana (bez diplome, 1950), sa mešovitim rezultatima*.

Tu je bila naškrabana još jedna napomena, očito napisana Darlingtonovim švrakopisom, nazubljenim poput elektrokardiograma: *Aleks Stern*. Pomislila je na krv koja natapa tepih u staroj kući Andersonovih i boji ga u crno. Pomislila je na dekana – na začuđujuću belinu njegove butne kosti koja mu je štrčala iz bedra, na zadah divljih pasa u vazduhu.

Spustila je aluminijumsku kutiju sa hladnim falafelom iz restorana *Mamun*, pa obrisala dlanove o donji deo trenerke. Othramala je do kupatila, otvorila bočicu zolpidema, pa ubacila jednu tabletu ispod jezika. Spojila je dlanove ispod slavine, gledala kako joj se voda sliva preko prstiju, slušala mračno grgotanje iz odvoda. *Merila za kandidate bila su snižena u dva slučaja*.

Prvi put za nekoliko nedelja pogledala je devojkicu u ogledalu isprskanom kapljicama vode, gledala kako ta devojkica u modricama podiže majicu na bretele sa žutim flekama od gnoja. Rana na njenom boku bila je duboka brazda, a zgrušana krv crna. Ugriz je ostavio vidljiv ožiljak za koji je znala da će se loše isceliti, ako se uopšte zaceli. Mapa njenog tela bila je promenjena. Njena obala se izmenila. *Mors irrumat omnia*. Smrt nas sve sjebe.

Prstima je nežno dotakla vrelu, crvenu kožu oko tragova zuba. Rana se inficirala. Osetila je neku vrstu zabrinutosti, njen um gurkao ju je prema samoodržanju, ali ideja da uzme mobilni i pozove taksi do studentske poliklinike – sled postupaka koji bi podstakla svaka nova akcija – bila je nepodnošljiva, a toplo i tupo pulsiranje njenog tela koje je palilo samo sebe postalo je bezmalo prijatno. Možda će dobiti groznicu, početi da halucinira.

Osmotrla je ispupčenost svojih rebara, plave vene nalik srušenim dalekovodima ispod modrica koje su bledele. Usne su joj bile paperjaste od ispucale kože. Pomislila je na svoje ime naškrabano na marginama pamfleta – treći slučaj.

„Rezultati su bili nesumnjivo mešoviti“, kazala je, zaprepašćena promuklim čegrtanjem svog glasa. Nasmejala se, a odvod lavaboja se naizgled nasmejao zajedno s njom. Možda je već trese groznica.

Na fluorescentnom sjaju sijalica u kupatilu, zgrabila je ivice ugriza na svom boku i zarila prste unutra, štipajući meso oko šavova sve dok bol nije pao preko nje kao plašt, a pomračenje svesti nastupilo u dobrodošloj žurbi.

To je bilo u proleće. Ali problemi su počeli one noći u punom mraku zime, kad je Tara Hačins umrla, a Aleks još mislila da će se možda sasvim izvući.

* * *

Društvo Lobanja i kosti, najstarije od tajnih društava, prva od osam kuća Vela, osnovano je 1832. godine. Ovo društvo može se pohvaliti da je dalo više predsednika, izdavača, industrijalaca i ministara od ijednog drugog društva (za potpun spisak njihovih diplomaca, videti dodatak C), a možda je „hvalisanje“ prava reč. Pripadnici Lobanje svesni su svog uticaja i očekuju poštovanje od delegata iz kuće Leta. Bolje bi im bilo da se sete vlastitog gesla: *Bogati ili siromašni, svi su jednaki u smrti*. Ponašajte se diskretno i diplomatski, kako priliči vašem položaju i vezi s kućom Leta, ali uvek imajte na umu da naša dužnost nije da potpirujemo sujetu najboljih i najpametnijih na Jejlu već da stojimo između živih i mrtvih.

– Iz Života kuće Leta: procedure i protokoli Devete kuće

„Lobanje“ uobražavaju da su džinovi među patuljcima, i nije li to bez veze. Ali ko sam ja da cepidlačim kad su pića žestoka, a devojke lepe?

– Dnevnik Džordža Petija o danima u kući Leta
(*Koledž Sejbruk* '56)

1
~
Zima

Aleks je hitala preko širokog i tuđinskog Trga Bejneke, a čizme su joj trupkale po pljosnatim betonskim pločama. Izgledalo je kao da džinovska kocka zbirke retkih knjiga lebdi iznad celokupnog donjeg sprata. Njeni paneli su po danu sijali bojom ćilibara, blistava zlatna košnica, više hram nego biblioteka. Noću je jednostavno ličila na grobnicu. Taj deo kampusa nije se baš najbolje uklapao u ostatak Jejla – nije bilo sivog kamena niti gotičkih lukova, nije bilo buntovničkih malih građevina od crvene opeke, za koje joj je Darlington objasnio da zapravo nisu kolonijalne, već da samo tako treba da izgledaju. Objasnio je razloge za način na koji je biblioteka bila sagrađena, način na koji je trebalo da reflektuje i ugnezdi se u ovaj ćošak arhitekture kampusa, ali je njoj to i dalje ličilo na neki naučnofantastični film iz sedamdesetih, kao da bi svi studenti trebalo da nose trikoe ili prekratke tunike, da piju nešto što se zove „ekstrakt“ i jedu hranu u kuglicama. Čak ju je i velika metalna skulptura, za koju je sada znala da je delo ruku Aleksandera Koldera*, podsećala na džinovsku lava lampu u negativu.

„To je Kolder“, promrmljala je sebi u bradu. To je bio način na koji su ljudi ovde govorili o umetnosti. Ništa nije *uradio* neko. Ta skulptura je Kolder. Slika je Rotko**. Kuća je Nojtra***.

A Aleks je kasnila. Počela je tu noć sa dobrim namerama, čvrsto rešena da počne pisanje eseja o modernom britanskom romanu i završi sa dovoljno

* Američki skulptor. (Prim. lekt.)

** Letonsko-američki slikar. (Prim. lekt.)

*** Austrijsko-američki arhitekta. (Prim. lekt.)

vremena da stigne na proricanje. Ali je zaspala u jednoj čitaonici Memorijalne biblioteke *Sterling*, u ruci labavo stežući primerak *Nostroma**, nogu naslonjenih na radijator. Naglo se probudila u pola jedanaest, a pljuvačka joj je curila niz bradu. Njeno zaprepašćeno „Sranje!“ kao pucanj iz sačmarice odjeknulo je u tišini biblioteke, pa je umotala lice šalom, stavila torbu na rame i dala se u bekstvo.

Sada je preprečila kroz salu za ručavanje, ispod rotonde gde su imena poginulih u ratu bila uklesana duboko u mramor, a kamene figure budno stražarile – Mir, Predanost, Sećanje, i na kraju Hrabrost, koja je nosila šlem i štit i malo toga drugog, i koja joj je oduvek više ličila na striptizetu nego na ožalošćenu. Sjurila se niz stepenište, pa prešla preko raskrsnice ulica Koledž i Grouv.

Kampus je imao način da menja lica iz sata u sat i od ulice do ulice, tako da se uvek osećala kao da ga tek upoznaje. Večeras je bio mesečar, dišući duboko i ravnomerno. Ljudi pored kojih je prolazila na putu prema Šefild–Sterling–Stratkona dvorani izgledali su kao da su zaključani u snu, licima okrenuti jedni ka drugima, dok se para dizala iz šolja kafe u njihovim rukavicama. Imala je jeziv osećaj kao da sanjaju nju, devojkicu u tamnom kaputu koja bi mogla da nestane kad se probude.

Dvorana Šefild–Sterling–Stratkona takođe je dremala; učionice su bile zatvorene, a hodnici uronjeni u polumrak radi uštede energije. Popela se stepenicama na sprat i čula buku iz jednog amfiteatra. Katedra za društvene nauke je tu svakog četvrtka uveče prikazivala filmove. Mersi je okačila raspored projekcija na vrata njihove sobe, ali se Aleks nije potrudila da ga prouči. Svaki njen četvrtak bio je zauzet.

Trip Helmut je stajao zgrbljen, leđima naslonjen na zid pored ulaza u amfiteatar. Klimnuo joj je glavom, poluspuštenih kapaka. Čak i u polumraku, videla je da su mu oči zakravljen. Nesumnjivo je pušio travu pre nego što je večeras došao. Možda su ga zato „lobanje“ stavile tu da čuva stražu. Ili se možda dobrovoljno javio.

„Kasniš“, rekao joj je. „Već su počeli.“

Aleks ga je ignorisala, pa bacila pogled preko ramena kako bi se uverila da u hodniku nema nikoga. Nije bila dužna izgovor Tripu Helmutu,

* Roman Džozefa Konrada. (Prim. lekt.)

i izgledala bi slabo da mu ga je ponudila. Palcem je pritisla jedva vidljivo udubljenje na drvenoj oplati. Zid je trebalo da se glatko otvori, ali bi se uvek zaglavio. Snažno ga je gurnula ramenom, pa se zateturala kada se naglo otvorio.

„Ej, lakše malo, ubico“, reče joj Trip.

Zatvorila je vrata za sobom i pošla niz uzani prolaz u mraku.

Nažalost, Trip je bio u pravu. Proricanje je već počelo. Ušla je u staru operacionu salu najtiše što je mogla.

Odaja je bila bez prozora, u sendviču između amfiteatra i učionice koju su apsolvanti koristili za diskusione panele. To je bio zaboravljeni ostatak nekadašnje medicinske škole, koja je držala predavanja tu u ŠSS dvorani pre nego što se premestila u sopstvene zgrade. Menadžeri zadužbine koja je finansirala društvo Lobanja i kosti negde oko 1932. zapečatili su ulaz u tu sobu i maskirali ga novom drvenom oplatom. Aleks je sve te činjenice pokupila iz knjige *Kuća Leta: Zaveštanje* iako je umesto toga verovatno trebalo da čita *Nostromo*.

Niko je nije ni pogledao. Sve oči bile su uprte u haruspeksa, čije je mršavo lice bilo skriveno iza hirurške maske, a svetloplava odežda isprskana krvlju. Njegove ruke u rukavicama od lasteksa metodično su se kretale kroz utrobu – pacijenta? Subjekta? Žrtve? Aleks nije bila sigurna koji bi se termin mogao primeniti na čoveka na stolu. Ne „žrtva“. *On mora da preživi*. Deo njenog posla je bio da se postara za to. Da mu pomogne da bezbedno prebrodi tu traumu i da se vrati na bolničko odeljenje odakle su ga uzeli. *Ali šta će biti dogodine? Zapitala se. Za pet godina?*

Pogledom je okrnula čoveka na stolu: Majkla Rejesa. Pročitala je njegov dosije pre dve nedelje, kad je bio izabran za ritual. Režnjevci njegovog stomaka bili su zakačeni unazad čeličnim štipaljkama, a trbuh mu je izgledao kao da cveta, debeljuškasta ružičasta orhideja, meka i crvena u središtu. *Kažite mi da to ne ostavlja trag*. Ali morala je da brine o sopstvenoj budućnosti. Rejes će se već nekako snaći.

Odvratila je pogled, pa pokušala da diše kroz nos kad joj se želudac podigao u grlo, a usta preplavila pljuvačka bakarnog ukusa. Videla je mnogo gadnih povreda, ali uvek na mrtvima. Postojalo je nešto mnogo gore u vezi sa živom ranom, ljudskim telom vezanim za život ničim drugim osim postojećim metalnim pištanjem monitora. U džepu je imala kandirani đumbir

protiv mučnine – to je bio jedan od Darlingtonovih saveta – ali nije mogla da ga izvadi i razmota.

Umesto toga je usredsredila pogled negde u daljinu dok je haruspeks izgovarao niz brojki i slova – berzanske oznake i cene deonica kompanija koje su javno trgovale na njujorškoj berzi. Kasnije u toku noći preći će na NASDAK, Juronekst i azijska tržišta. Aleks se nije trudila da ih dešifruje. Naređenja za kupovinu, prodaju ili držanje bila su izdata na nedokučivom holandskom, jeziku trgovine, prve berze, starog Njujorka, i zvaničnom jeziku „lobanja“. Kad je društvo Lobanja i kosti bilo osnovano, previše studenata je znalo latinski i grčki. Njihovi poduhvati su zahtevali nešto opskurnije.

„Holandski je teži za izgovor“, rekao joj je Darlington. „Osim toga, to 'lobanjama' daje izgovor da posete Amsterdam.“ Naravno, Darlington je znao latinski, grčki, i holandski. Takođe je govorio francuski, mandarinski i natucao portugalski. Aleks je nedavno počela da pohađa napredni kurs iz španskog. Zbog časova u osnovnoj školi i papazjanije ladino izreka njene babe, mislila je da će s lakoćom dobiti prelaznu ocenu. Nije računala na nešto kao što je konjuktiv. Ali je znala taman toliko da može da upita Glo-riju želi li da ide u diskoteku sutra uveče.

Kroz zid je odjeknula prigušena pucnjava iz projekcije u susednoj prostoriji. Haruspeks je podigao pogled sa ljigavog ružičastog nereda tankog creva Majkla Rejesa, vidno iznerviran.

Lice sa ožiljkom, shvatila je Aleks kada se muzika pojačala, a hor bučnih glasova složno zagrmeo: „*Hoćete da se zajebavate sa mnom? Okej. Hoćete grubu igru?*“ Publika je izgovarala replike iz filma kao da gledaju *Roki horror šou*. Gledala je *Lice sa ožiljkom* najmanje sto puta. To je bio jedan od Lenovih omiljenih filmova. On je bio predvidljiv na taj način, obožavao je sve što je *žestoko* – kao da je poštom naručio komplet *Kako da budete gangster*. Kada su blizu šetališta u Venisu sreli Heli, čija je zlatna kosa bila kao razmaknuta zavesa za bioskop njenih krupnih plavih očiju, Aleks je istog trenu pomislila na Mišel Fajfer u satenskoj haljini. Nedostajale su joj samo šiške. Ali Aleks nije želela da večeras razmišlja o Heli, ne sa zadahom krvi u vazduhu. Len i Heli bili su deo njenog starog života. Nije im bilo mesto na Jejlu. S druge strane, nije ni njoj.

Uprkos tim sećanjima, bila je zahvalna na svakoj buci koja bi zabašurila vlažne zvuke haruspeksovog rovarjenja po stomaku Majkla Rejesa. Šta

li je video tamo? Darlington je rekao da se proricanje nimalo ne razlikuje od čitanja budućnosti u tarot kartama ili pregršti životinjskih kostiju. Ali je svakako izgledalo drugačije. Takođe je zvučalo konkretnije. *Neko ti nedostaje. Naći ćeš sreću u novoj godini.* Gatare su govorile nešto poput toga – neodređeno, utešno.

Aleks je osmotrila „lobanje“, u odeždama sa kapuljačom, okupljene oko tela na stolu, dok je student Pisar zapisivao predviđanja koja će se preneti menadžerima hedž fondova i privatnim investitorima širom sveta kako bi „lobanje“ i njihovi diplomci ostali finansijski obezbeđeni. Bivši predsednici, diplomate, najmanje jedan direktor Cije – svi do jednog „lobanja“. Pomislila je kako Toni Montana, baškareći se u džakuziju, govori: *Znaš šta je kapitalizam?* Pogledom je okrnula ispruženo telo Majkla Rejesa. *Toni, nisi ni svestan.*

Spazila je treptaj pokreta na klupama iznad operacione sale. Odaja je imala dvoje lokalnih sivolika koji su uvek sedeli na istom mestu, međusobno udaljeni svega nekoliko redova: duševnu bolesnicu čiji su jajnici i materica uklonjeni u histerektomiji 1926, za šta bi bila plaćena šest dolara ukoliko bi preživela taj zahvat; i muškarca, studenta medicine. On se nasmrtao u opijumskoj jazbini hiljadama kilometara daleko, negde oko 1880, ali nastavio je da se vraća ovde da sedi na svom starom sedištu i posmatra šta god da je prihvaćeno kao život ispod. Proricanja su se odigravala u teatru četiri puta godišnje, na početku svakog fiskalnog kvartala, ali to je izgleda bilo dovoljno da ga zadovolji.

Darlington je obično govorio da imati posla sa duhovima liči na vožnju podzemnom železnicom: *Ne gledaj nikoga u oči. Ne osmehuj se. Ne uplići se u razgovor. U suprotnom, nikad ne znaš šta bi moglo da te prati do kuće.* To je bilo lakše reći nego uraditi, kada je jedino drugo u šta se moglo gledati u toj sobi bio čovek koji se igrao sa iznutricama drugog čoveka kao da su *lego* kockice.

Setila se Darlingtonovog šoka kada je shvatio da ne samo što ona može da vidi duhove bez pomoći bilo kakvog napitka ili čarolije već i da ih vidi u koloru. Bio je uvrnuto besan kao ris. Uživala je u tome.

„Kakvih su boja?“, upitao ju je, spuštajući stopala sa stočića za kafu, a njegove teške crne cokule lupile su po podašćanom podu dnevne sobe Il Bastonea.

„Samo obične boje. Kao stari polaroid. Što pitaš? Šta ti vidiš?“

„Sivi su“, obrecnuo se. „Zato ih zovemo sivoliki.“

Slegla je ramenima, znajući da će ga njena nonšalancija samo još više razbesneti. „To nije ništa posebno.“

„Tebi nije“, promrmljao je, pa otišao besno trupkajući nogama. Ostatak dana proveo je u sobi za trening, mrzovoljno vežbajući.

Tada se osećala samozadovoljno, radosno što njemu ne ide sve tako glatko. Ali sada se, dok se kretala ukrug oko perimetra teatra i proveravala male oznake napisane kredom na svakoj tački kompasa, osećala nervozno i nespremno. Tako se osećala otkako je prvi put kročila nogom u studenjak. Ne, još odranije. Još od vremena kad je dekan Sendou seo pored njenog bolničkog kreveta, prstima požutelim od nikotina dodirnuo lisice na njenom zglobu, i rekao: „Nudimo ti priliku.“ Ali to je bila stara Aleks. Helina i Lenova Aleks. Aleks sa Jejla nikad nije nosila lisice, nikad se nije tukla, nikad se nije pojebala sa strancem u klozetu da bi otplatila zelenaški dug svog momka. Aleks sa Jejla se mučila, ali nije kukala. Bila je dobra devojka, koja se trudi da održi korak.

I ne uspeva. Trebalo je da dođe ovde ranije da posmatra pravljenje oznaka i uveri se da je krug bezbedan. Sivoliki stari kao ono dvoje koji su lebdeli na klupama nisu bili skloni da izazivaju nevolje čak ni kada bi ih privukla krv, ali proricanje je bilo velika magija, a njen posao je bio da proveri da li se „lobanje“ pridržavaju pravilnih procedura, da li ostaju na oprezu. Ona je glumatala, međutim. Prošlu noć je provela štrebajući, pokušavajući da zapamti tačne znakove i proporcije krede, ugljena i kosti. Napravila je *kartice za učenje*, za ime božje, i naterala se da ih prelistava između periodičnog čitanja Džozefa Konrada.

Mislila je da obeležja izgledaju kako treba, ali je znala da su njeni znaci zaštite otprilike isto toliko dobri koliko i njeno poznavanje savremenog britanskog romana. Kada je prisustvovala proricanju u jesenjem kvartalu sa Darlingtonom, da li je zaista obraćala pažnju? Nije. Bila je prezauzeta sisanjem ušeceranog đumbira, pokušavajući da dođe sebi od čudnovatosti svega toga, i moleći se u sebi da se ne osramoti tako što će se isповraćati. Mislila je da će imati dovoljno vremena za učenje dok joj Darlington gleda preko ramena. Međutim, oboje su pogrešili u vezi s tim.

„*Voorhoofd!*“, uzviknuo je haruspeks, a jedna od „lobanja“ je pojurila napred. Melinda? Miranda? Aleks nije mogla da se seti ridokosinog imena, samo da peva u ženskoj a kapela grupi po imenu *Hir i ritam*. Devojka je belom tkaninom obrisala haruspeksovo čelo, pa se opet utopila u grupu.

Aleks se trudila da ne gleda na čoveka na stolu, ali pogled joj je svejedno stalno skretao na njegovo lice. *Majkl Rejes, star četrdeset osam godina, sa dijagnostikovanom paranoidnom šizofrenijom*. Hoće li se Rejes sećati ičega nakon što se probudi? Kada pokuša da ispriča nekome, hoće li ga prosto proglasiti ludim? Savršeno dobro je znala kako to izgleda. *Mogla sam ja biti umesto njega na tom stolu*.

„Lobanje' vole da su njihove žrtve što je moguće luđe“, rekao joj je Darlington. „Misle da to dovodi do boljih predskazanja.“ Kada ga je upitala zašto, jednostavno je odgovorio: „Što je *victima* luđa, to je bliža bogu.“

„Da li je to istina?“

„*Ljudska duša može se otkriti isključivo kroz misteriju i ludilo*“, citirao je. Onda je slegao ramenima. „Njihov bankovni saldo kaže da jeste.“

„A nama to ne smeta?“, upitala ga je. „Da se ljudi viviseciraju kako bi Čonsi mogao da preuredi svoj letnjikovac?“

„Nisam upoznao Čonsija“, rekao je. „Još se nadam.“ Onda je začutao, stojeći u oružarnici, smrtno ozbiljnog lica. „Ovo ništa neće zaustaviti. Previše moćnih ljudi oslanja se na ono što društva mogu da urade. Pre nego što je kuća Leta postojala, niko nije čuvao stražu. Zato možeš ili da uzaludno blejiš u protestu i izgubiš školarinu, ili možeš da ostaneš ovde, radiš svoj posao, i učiniš najviše dobra što možeš.“

Čak i tada, zapitala se da li je to samo deo priče, da li ga je njegova želja da zna *sve* vezala za kuću Leta jednako sigurno kao i njegov osećaj dužnosti. Ali tada nije ništa rekla, a i sada je nameravala da drži jezik za zubima.

Majkl Rejes nađen je na jednom od javnih kreveta u bolnici *Jejl Nju Hejven*. Spoljašnjem svetu je ličio na svakog drugog pacijenta: skitnica, tip koji prolazi kroz psihijatrijska odeljenja i urgentne centre i zatvore, na lekovima, a zatim nestaje. Imao je brata u Nju Džerziju navedenog kao najbližeg rođaka, koji je potpisao ono što je trebalo da bude rutinska operacija priraslica na crevima.

O Rejesu se starala isključivo medicinska sestra koja se zvala Džin Gatdžula, koja je radila tri noćne smene zaredom. Nije trepnula niti je napravila

frku kada je, naizgled administrativnom greškom, izabrana za još dve noći na odeljenju. Njene koleginice su te nedelje možda primetile, a možda i nisu, da je uvek dolazila na posao sa ogromnom torbom. U njoj je imala mali frižider, u kom je donosila Rejesove obroke: srce golubice za jasnovidost, koren zdravca i jelo od gorkih trava. Gatdjula nije imala pojma šta ta hrana radi ili kakva sudbina čeka Majkla Rejesa ništa više nego što je znala šta će biti sa ijednim od „specijalnih“ pacijenata o kojima se brinula. Nije čak znala ni za koga radi, već samo to da je svakog meseca primala preko potreban ček da nadoknadi kockarske dugove koje je njen muž napravio na stolovima za ajnc u *Foksvudsu*.

Aleks nije bila sigurna da li je to njena uobrazilja ili zaista može da namiriše samleveni peršun u Rejesovoj utrobi, ali njen želudac je još jednom zatreperio u znak upozorenja. Očajnički je želela da izađe na svež vazduh, znojeći se ispod slojeva zimske odeće. U operacionoj sali je bilo hladno kao u ledari, bila je rashlađena ventilacionim otvorima odvojenim od ostatka zgrade, ali su velike prenosive halogene lampe i dalje isijavale toplotu.

Začulo se tiho ječanje. Aleksin pogled pade na Majkla Rejesa, a kroz misli joj sevnu strašna slika: kako se Rejes budi i uviđa da je vezan za krevet, okružen maskiranim figurama, a iznutrice su mu izvan utrobe. Ali njegove oči su bile zatvorene, a grudi su mu se postojano dizale i spuštale. Ječanje se nastavilo, glasnije. Možda je nekom drugom muka? Ali niko od „lobanja“ nije izgledao uznemireno. Njihova lica su sijala kao studiozni meseci u polutama operacione sale, a oči su im bile uprte u proricanje.

Ječanje se pojačalo, nalik na huk vetra, odzvanjajući kroz sobu i odbijajući se od zidova prekrivenih oplatom od tamnog drveta. *Bez direktnog kontakta očima*, upozorila je Aleks samu sebe. *Samo pogledaj jesu li sivoliki* – prigušila je zgranuti brektaj.

Sivoliki više nisu sedeli na svojim sedištima.

Naginjali su se preko ograde koja je okruživala operacionu salu, prstima stežući drvo, kriveći vrat, a telo im se protezalo prema samoj ivici kruga nacrtanog kredom kao životinje koje se naprežu da piju sa ruba pojilišta.

Nemoj da gledaš. Bio je to Darlingtonov glas, njegovo upozorenje. *Nemoj da ih gledaš previše pomno*. Bilo je suviše lako da sivoliki formiraju vezu, da se prikače za nju. A bilo je još opasnije zato što je ona već znala istoriju tih sivolikih. Bili su tu već toliko dugo da su generacije delegata kuće Leta